

Aan
het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Groningen
het college van gedeputeerde staten
van de provincie Groningen

onderwerp: Groningen zet in op cultuur
telefoon: (050) 3600637
ons kenmerk: KR19-004

datum: 5 maart 2019

Geachte colleges,

Groningen zet in op cultuur

Onlangs presenteerde het nieuwe college in Groningen zijn Coalitieakkoord. De plannen richten zich op Groningen als open, creatieve en internationale stad. Cultuur neemt hierin een belangrijke plek in. Cultuur levert immers een belangrijke bijdrage aan een leefbare en aantrekkelijke gemeente. Het nieuwe college wil een verbindend, toegankelijk en ambitieus cultuurbeleid. En om in de toekomst een bruisend cultureel klimaat te behouden, zet de gemeente ook in op de ontwikkeling van kunstenaars en eerlijke arbeidsvoorwaarden.

Binnenkort kiest ook de provincie Groningen een nieuw algemeen en dagelijks bestuur. In het huidige provinciale beleid staan twee doelen centraal: een breed en kwalitatief hoogstaand cultureel aanbod voor het vergroten van de aantrekkingskracht van Groningen en het versterken van de culturele identiteit. In de provinciale Startnotitie cultuur voor de periode 2021-2024 door provinciale staten aangevuld met het versterken van cultuur in de regio en een meer duurzame verbinding tussen stad en ommeland.

Nu de plannen de komende maanden verder vorm krijgen in begrotingen en beleidskaders wil de Kunstraad gemeente en provincie graag enkele aandachtspunten meegeven.

Ambitie vraagt inzet

Groningen heeft een sterk en gevarieerd cultureel veld. Deze diversiteit is zoals te lezen in het Coalitieakkoord en de Startnotitie de kracht van Groningen. Het is daarom heel verheugend dat gemeente en provincie de ambitie hebben die kracht van Groningen te behouden en te versterken. En even verheugend dat zij daar ook geld voor willen uittrekken. De sector en de Kunstraad ondersteunen de uitgesproken ambities van harte maar we constateren dat hiervoor feitelijk een extra investering nodig is. Denk bij deze ambities aan zeker 5 miljoen euro extra per jaar. Hieronder leggen wij uit waarom.

Hoe staat Groningen ervoor?

Groningen ambieert om de 5de cultuurstad van Nederland te zijn. Een ambitie die gemeente en provincie ten goede komt. Juist door de verwevenheid van cultuur met de maatschappij zal deze ambitie positieve effecten hebben op het toerisme, het vestigingsklimaat, de leefbaarheid, de sociale cohesie, publieksonwikkeling, imago van de regio en de eigen leefomgeving. Volgens CBS-cijfers investeert Rotterdam 258 euro per inwoner aan kunst en cultuur, Amsterdam 230 euro per inwoner, Utrecht 228 euro per inwoner en Den Haag 204 euro per inwoner. De gemeente Groningen investeert, na de herindeling en met haar nieuwe inwonertal, slechts 180 euro per inwoner in kunst en cultuur.

Kijkend naar recente cijfers over de uitgaven aan cultuur, in de Regionale Cultuurindex van de Boekmanstichting in samenwerking met Atlas Nederlandse Gemeenten, zien we dat door de gemeentelijke herindeling de gemeente Groningen van plaats 2 naar plaats 7 is gezakt als het gaat om gemiddelde uitgaven voor cultuur per inwoner. Vergelijkingen blijven altijd lastig, maar indien Groningen als vijfde stad van Nederland daadwerkelijk op de vijfde plek wil staan wat betreft culturele uitgaven per inwoner dan is daar volgens deze cijfers 5 miljoen extra voor nodig. Dit is een rekenmodel op basis van vergelijkingen. Belangrijker is natuurlijk om uit te rekenen wat overheid en instellingen bij elkaar nodig hebben om op het gewenste niveau te presteren, maar dit geeft wel een beeld.

Argumenten voor extra ondersteuning

Wij zien in de praktijk dat een groot deel van de culturele instellingen kwetsbaar is, met name als het om de kleinere instellingen gaat. Eerdere bezuinigingen zijn niet herzien, indexeringen bleven uit en landelijk onderzoek toont aan hoe karig kunstenaars en werknemers in de culturele sector worden betaald. Alhoewel er her en der kleine reparaties zijn uitgevoerd is er nog veel achterstallig onderhoud.

Los van extra investeringen voor programma's als *We the North*, de cultuurpijlers en gebouwen zitten de cultuurbegrotingen van stad en provincie immers al ruim 10 jaar op slot en is de algehele korting van 10% uit het gemeentelijke kunstenplan 2013-2016 nooit gecorrigeerd. Ook wordt er door gemeente en provincie al zeker 12 jaar niet geïndexeerd, wat per saldo neerkomt op nog eens een korting van minimaal 20% in het afgelopen decennium.

In 2019 komt daarbij een BTW verhoging. Van de publieksinkomsten moeten de culturele instellingen voortaan niet 6% maar 9% afdragen. De effecten daarvan zijn nog niet bekend. De sector moet en wil zich gaan houden aan de Fair Practice Code, dit zal ook onderdeel worden voor het rijksbeleid vanaf 2021. Maar zoals OCW, de Raad voor Cultuur en de SER al concludeerden zonder extra middelen is dit simpelweg niet mogelijk.

Deze alinea's gaan vooral over cijfers en percentages. Haal u echter voor de geest wat de cultuursector in de afgelopen jaren heeft laten zien, aan bestaand en aan nieuw repertoire en programma's, voor bestaand en voor nieuw publiek. De podia, de musea, de festivals, de kunstenaars, de instellingen: inhoudelijk hebben ze zo min mogelijk beknibbeld ondanks de verschraling.

Relatie rijk, provincie en gemeente

Sinds enkele jaren toont het landelijke cultuurbeleid meer aandacht voor de positie van de regio. De Raad voor Cultuur adviseerde de minister de regio meer te betrekken bij de ontwikkeling van het cultuurbeleid. Inmiddels konden regio's cultuurprofielen indienen en heeft de minister de Raad voor Cultuur gevraagd deze te betrekken bij het advies over het stelsel 2021-2024. Het advies van de Raad voor Cultuur verschijnt 1 april.

De regionale focus is een goede ontwikkeling en Noord-Nederland heeft daar ook met enthousiaste plannen op gereageerd. De Kunstraad vraagt zich wel af of betrokkenen zich voldoende realiseren dat samen optrekken ook samen investeren betreft. Voor het programma *We the North* is weliswaar een extra budget gekomen maar dat is voor een plusprogramma en niet voor de basisinfrastructuur. Het cultuuraanbod in Groningen is toonaangevend maar de bijdrage van gemeente en provincie voor de rijks gefinancierde instellingen is verhoudingsgewijs niet heel hoog. Ten opzichte van andere steden en regio's is in Groningen al jaren sprake van substantieel lagere cofinanciering voor instellingen in de landelijke basisinfrastructuur of gefinancierd door de Rijksfondsen. Dit leidt tot grote kwetsbaarheid van spraakmakende Groningse instellingen.

Wat als in de toekomst daadwerkelijk gevraagd wordt om matching van rijks gelden? Is het niet verstandig om in beeld te brengen wat de risico's kunnen zijn en hierop te anticiperen?

Voortouw en ontschotting

In een provincie waarin het voor culturele instellingen moeilijk is om eigen inkomsten te genereren, vanwege het aantal inwoners en de samenstelling van de bevolking, heeft de overheid meer dan in andere regio's het voortouw te nemen en de provincie onderkent dat ook. Wij onderschrijven van harte de ambities van de gemeente en de provincie Groningen.

Naar onze mening kunnen de geformuleerde ambities zoals hiervoor onderbouwd niet gerealiseerd worden met de huidige middelen. Om in 2020 een positief en zorgvuldig besluitvormingstraject voor de cultuurnota's 2021-2024 mogelijk te maken moeten extra middelen worden gevonden. In het belang van het culturele veld van Groningen maar zeker ook van inwoners en toeristen en niet

in de laatste plaats in het belang van het door u beoogde cultuurbeleid hopen wij dat u creatief en samen blijft zoeken naar extra middelen om zodoende uw ambities de komende jaren ten volle te kunnen realiseren.

Ontschot daarbij de gemeentelijke en provinciale financiering en investeer ook in cultuur vanuit andere beleidsterreinen zoals economie, sociaal beleid en toerisme. En provincie, bedenk: de landelijke decentralisaties zijn vooral doorgeschoven naar de gemeentelijke begrotingen maar de daaruit voortvloeiende bezuinigingen op gemeentelijke activiteiten raakt niet alleen de stad maar de volledige regio.

Met vriendelijke groet,

T. H. ENGELSMAN

P.A.

Erik Akkermans,
voorzitter.

c.c. gemeenteraad/provinciale staten